

Бережний Євген Вікторович,
здобувач вищої освіти першого року навчання,
спеціальність 081 - Право, третій освітньо-науковий рівень доктор філософії
права (PhD) гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету
ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3490-0252>
e-mail: bereg_evg@ukr.net

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2024.4.16>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ НАПРЯМИ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ

Анотація. Робота присвячена аналізу превентивної діяльності сервісних центрів МВС як одного з ключових напрямів у забезпеченні безпеки громадян та запобігання правопорушенням у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Здійснено аналіз превентивної діяльності сервісних центрів МВС з метою забезпечення ефективного взаємодії з громадянами та запобігання можливим правопорушенням. Акцентовано увагу на важливості активної співпраці з громадськістю як необхідної складової превентивної стратегії. Сформульовано низку рекомендацій щодо подальшого вдосконалення превентивних діяльності та розширення переліку запобіжних заходів та необхідності постійного адаптування їх до змін у суспільстві та технологічному середовищі. Доведено, що превентивна діяльність сервісних центрів МВС може бути ефективним інструментом формування кримінально-правової політики в царині забезпечення безпеки дорожнього руху, в запобіганні правопорушень та підвищенні безпеки на дорозі. Превентивні заходи, які вони проводять, сприяють покращенню безпеки дорожнього руху через попередження небезпечних ситуацій та контроль за технічним станом транспортних засобів. Важливою частиною превентивної стратегії є активна співпраця з громадськістю. Сприяння взаємодії з громадськістю може покращити сприйняття поліцейської діяльності та створити позитивний імідж сервісних центрів. Крім того, така діяльність повинна бути постійно вдосконалюваною та адаптованою до змін у суспільстві та відповідати новітнім науково-технологічному розробкам. Це дозволить ефективно відповідати на нові виклики та забезпечувати стабільний рівень безпеки як в суспільстві взагалі, так і безпеки дорожнього руху зокрема. Стаття є важливим внеском у розуміння не лише конкретних заходів, а й стратегічного планування превентивної діяльності в органах правопорядку. Результати дослідження можуть слугувати основою для удосконалення кримінально-правової політики в царині безпеки дорожнього руху та вдосконалення роботи сервісних центрів МВС як спеціалізованих суб'єктів.

Ключові слова: кримінально-правова політика, запобігання злочинності та правопорушенням, превентивна діяльність, сервісні центри МВС, безпека дорожнього руху, адміністративні послуги.

Постановка проблеми. Поглиблення соціально-політичної і фінансово-економічної кризи, війна, спричинена агресією російської федерації, стихійна міграція, надвисокий рівень безробіття та зменшення соціальної захищеності населення призвели до соціальної напруженості, підвищення криміногенного потенціалу суспільства й реальної перспективи зростання рівня злочинності в Україні. З огляду на ці обставини питання

вдосконалення наявних і розроблення нових стратегій та заходів запобігання злочинності — у центрі уваги представників усіх гілок влади й науковців [4, с. 229].

Як слушно зазначається науковцями-криміналістами, на формування кримінальної політики впливає політичний вектор і міжнародне становище держави, розвиток громадянського суспіль-

ства, наявність умов для вчинення злочинів, інтелектуальні, технічні, тактичні, методичні та правові можливості представників органів кримінальної юстиції протидіяти злочинності, наявність кваліфікованих спеціалістів у сфері протидії злочинності, бажання професійних учасників судочинства протидіяти злочинності, розуміння ними завдань та мети їх діяльності [1, с. 1].

На теперішній час проблема забезпечення громадської безпеки та запобігання правопорушенням є актуальною та стратегічно важливою. У контексті цієї проблематики велике значення набуває превентивна діяльність, яка спрямована на передбачення, запобігання та зниження ризику вчинення правопорушень.

СЦ МВС як одні з ключових елементів системи правопорядку, стали не лише місцями надання адміністративних послуг у сфері транспорту, але й важливими агентами превентивної діяльності. Спрямовані на попередження порушень та збереження громадської безпеки, вони виконують важливу місію у побудові безпечного та відповідального суспільства. Діяльність СЦ МВС в Україні визначається комплексом заходів, спрямованих на надання послуг громадянам у сфері автомобільного та дорожнього обслуговування. Вони є не лише місцями реєстрації автотранспорту, але й важливими інструментами в боротьбі з забезпечення безпеки дорожнього руху та протидії з правопорушеннями. Превентивна діяльність СЦ МВС спрямована на запобігання правопорушень, забезпечення безпеки громадян і зниження рівня злочинності.

Серед ключових функцій СЦ МВС України слід відзначити наступні: надання безоплатних та платних послуг; розроблення та впровадження проєктів та стратегій, спрямованих на підвищення якості надання послуг; ведення реєстру суб'єктів, які здійснюють обов'язковий технічний контроль, та внесення інформації про ці суб'єкти господарювання до Єдиного державного реєстру МВС; забезпечення суб'єктів, які проводять обов'язковий технічний контроль транспортних засобів, доступом до централізованої бази даних щодо результатів такого контролю та здійснення моніторингу інформації, яка надходить від цих суб'єктів до цієї бази даних; створення та управління цифровими реєстрами підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності, які займаються оптовою або роздрібною торгівлею транспортними засобами та їх частинами з ідентифікаційними номерами, і оформлення відповідних документів; здійснення державної акредитації закладів, які надають навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів; проведення всебічного огляду та реєстрація центрів спеціального навчання водіїв транспортних засобів, які перевозять небезпечні вантажі, а також уповноважених осіб у справах безпеки перевезень небезпечних вантажів автомобільними дорогами; організація процесу допуску транспортних засобів до перевезення конкретних небезпечних вантажів, що включає видання свідоцтв про допуск транспортних засобів для цих перевезень та внесення інформації про ці транспортні засоби до

Єдиного державного реєстру МВС; узгодження встановлення спеціальних індивідуальних ідентифікаційних номерів або копіювання первинних ідентифікаційних номерів окремих частин транспортних засобів; здійснення автоматизованого обліку, накопичення, аналізу та використання інформації про транспортні засоби, які підлягають реєстрації на державному та відомчому рівнях, а також про їх власників; організація співпраці з експертами Експертної служби МВС, які беруть участь у процесі державної реєстрації транспортних засобів у територіальних сервісних центрах, та здійснення контролю за їхньою діяльністю в рамках своєї компетенції; узгодження проєктів конструкцій, визначення технічних можливостей та умов для переобладнання транспортних засобів, включаючи видачу відповідних свідоцтв та висновків; оформлення та видання дозволів на монтаж та експлуатацію спеціальних звукових та світлових сигнальних пристроїв; відсутність (наявність) засудження або обмежень, передбачених кримінально-процесуальним законодавством України; забезпечення матеріально-технічних та технологічних потреб для ведення Єдиного державного реєстру МВС тощо [2, с. 107].

Крім того, діяльність СЦ МВС України представляє собою різноманітні за змістом зовнішні вияви конкретних дій цих центрів чи їх персоналу, які здійснюються в межах законності та відповідають компетенції цих органів. Ці дії спрямовані на надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ та реалізацію його функцій та завдань. Діяльність сервісних центрів МВС України можна розподілити на дві групи форм: правові та неправові. До правових форм діяльності відносяться видання нормативних та індивідуальних правових актів, укладання адміністративних договорів та здійснення інших юридично значущих дій. Неправові форми включають проведення організаційних заходів, таких як наради та збори, а також здійснення матеріально-технічних операцій, наприклад, підготовка аналітичних та статистичних даних. Форми діяльності СЦ МВС України утворюють систему, яка повинна застосовуватися комплексно [3, с. 106].

СЦ МВС в Україні активно займаються не лише наданням адміністративних послуг та розв'язання питань, що входять до їх компетенції, а і надають широкий спектр послуг у сфері навчання та консультацій для громадян. По-перше, навчають правовій грамотності: проводять інформаційні семінари, тренінги та лекції з правових аспектів, пов'язаних з діяльністю поліції та правами громадян. Це може включати пояснення правил дорожнього руху, прав і обов'язків під час спілкування з правоохоронними органами, а також інші питання правового характеру. По-друге, здійснюють консультації з питань безпеки: надають консультації щодо заходів безпеки вдома, на вулиці, під час використання транспорту та інших ситуацій, які стосуються безпеки особистості та майна громадян. По-третє, проводять популяризацію культури безпеки, яка проявляється у пропагуванні знання про те, як уникнути небезпеки та як діяти в екстрених ситуаціях. Це може включати навчання першої допомоги, правил виклику

екстреної допомоги, профілактику правопорушень та злочинів. По-четверте, СЦ МВС можуть організовувати інформаційні кампанії з просування освіти щодо законодавства, правил безпеки та інших аспектів, пов'язаних з діяльністю МВС (інформаційні компанії). І, наостанок, здійснення консультування громадян з питань звернень. Працівники СЦ МВС надають консультації громадянам з питань, пов'язаних з їхніми зверненнями до МВС, в тому числі з питань отримання документів, подання заяв, а також роз'яснюють порядок вирішення різних ситуацій.

СЦ МВС в Україні активно займаються взаємодією з громадськістю, що є важливим аспектом діяльності правоохоронних органів у будь-якій країні. Вони надають можливість громадянам отримувати консультації та роз'яснення з питань правового характеру, а також здійснюють адміністративні послуги, такі як видача документів, реєстрація транспортних засобів тощо. Крім того, організовують інформаційні кампанії щодо правил дорожнього руху, безпеки вдома, профілактики злочинів тощо. Ці кампанії спрямовані на підвищення рівня свідомості громадян і сприяють збільшенню безпеки в суспільстві. СЦ МВС намагаються дотримуватися принципів відкритості та прозорості у своїй роботі. Вони надають інформацію про свою діяльність, процедури, права та обов'язки громадян, а також забезпечують можливість звертатися зі скаргами чи пропозиціями. У цілому, взаємодія з громадськістю є важливим елементом їх діяльності, оскільки вона сприяє підвищенню довіри до правоохоронних органів, покращенню безпеки та якості надання адміністративних послуг.

Висновки. Отже, превентивна діяльність СЦ МВС може бути ефективним інструментом формування кримінально-правової політики в царині забезпечення безпеки дорожнього руху, в запобіганні правопорушень та підвищенні безпеки на дорозі. Превентивні заходи, які вони проводять як спеціалізовані суб'єкти, сприяють покращенню безпеки дорожнього руху через попередження небезпечних ситуацій та контроль за технічним станом транспортних засобів. Важливою частиною їх превентивної стратегії є активна співпраця з громадськістю. Сприяння взаємодії з громадськістю

може покращити сприйняття поліцейської діяльності та створити позитивний імідж СЦ МВС. Крім того, така діяльність повинна бути постійно вдосконалюваною та адаптованою до змін у суспільстві та відповідати новітнім науково-технологічному розробкам. Це дозволить ефективно відповідати на нові виклики та забезпечувати стабільний рівень безпеки як в суспільстві взагалі, так і безпеки дорожнього руху зокрема.

Бібліографічні посилання

1. Лукашевич С.Ю., Салаєва К.А. Експертно-криміналістичні засади визначення об'єктів запобіжного впливу : Актуальні питання судової експертизи і криміналістики : зб. мат-лів міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» (Харків, 10.11.2023). — Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса», 2023. 447, [1] с. С. 229-231. URL: <https://nncise.org.ua/diyalnist/naukova>

2. Мозговий О.О. Призначення та основні напрями діяльності сервісних центрів МВС України в сучасних умовах. Наукові записки. Серія: Право. 2018. Випуск 5. С. 105-109.

3. Слабоденюк І.В. Форми діяльності сервісних центрів МВС України: сутність та види. Південноукраїнський правничий часопис. 2020. №2. С. 102-107.

4. Шепітько М.В. Формування кримінальної політики як науки кримінально-правового циклу. Теорія і практика правознавства. 2020. Вип. 2 (18). С. 1-12.

Зразок для цитування:

Бережний Є. Теоретичні засади та практичні напрями превентивної діяльності сервісних центрів МВС України. Пропілії права та безпеки: наук. журнал. Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2024. №4. С. 100-102. DOI: 10.32620/pls.2024.4.16.